

MIJLPAAL VOOR BORGINGSTOOL

ISO 14001 gaat naar 2000ste certificaat toe

Na een lange aanloop van zeventien jaar heeft het ISO 14001-certificaat zich eindelijk genesteld op het netvlies van het Nederlandse bedrijfsleven. Steeds meer bedrijven eisen het van elkaar. Ook onder handhavers is de waardering voor een gecertificeerd milieumanagementsysteem groeiende.

PIETER VAN DEN BRAND

In Nederland zijn zo'n 350 duizend bedrijven, aldus het CBS. Sinds eind juni hebben 2.000 ervan het ISO 14001-certificaat. Dat is niet veel, kun je stellen.

Principal lead auditor Michael van Alphen van DNV oordeelt anders. "We constateren dat ISO 14001 eindelijk een start heeft gemaakt. Toen ISO 14001 in 1996 naar Nederland kwam, is er de eerste zes jaar weinig gebeurd. Pas de laatste jaren zien we dat certificering goed aanslaat. Niet omdat de overheid daar zo aan trekt, maar omdat bedrijven er zelf werk van maken. De grote bedrijven trekken anderen mee. Je ziet een olievlekwerking ontstaan." Van Alphen's collega-auditor Arjan Veldkamp vult aan: "Van de traditionele procestechnologie breidt certificering zich uit naar andere bedrijfstakken, zoals de bouw en de ICT." De ervaren auditors schrijven de interesse toe aan de aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. "ISO 14001 stelt bedrijven in staat dit onderwerp concreet in te vullen. Van de drie P's is de P van *Planet* daarmee gedekt", zegt Van Alphen.

SCCM, kort voor de Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen, beheert in ons land het certificatieschema van ISO 14001. Deze organisatie, waarin overheid, bedrijven en certificatie-instellingen participeren, voerde ter gelegenheid van het 2000ste certificaat een onderzoek uit naar de toegevoegde waarde van ISO 14001. Volgens de enquête, die door 537 certificaathouders werd ingevuld, kunnen ze zo hun milieuprestaties verbeteren en een onderscheidend imago in de markt krijgen. De ondervraagde bedrijven zeggen ISO 14001 te zien als het onmisbare borgingsgereedschap om de milieurisico's te beheersen en aan te tonen dat ze aan de wet- en regelgeving voldoen.

Er is nog een goede reden om tot certificering over te gaan, aldus het SCCM-onderzoek: de klanten vragen erom. Wat Leon Simons, *purchase & logistics manager* bij Moonen Packaging, kan bevestigen. Dit bedrijf is

een grote speler in de verpakingsketen met een focus op milieuvriendelijke verpakkingen, van composteerbare koffiebekers tot duurzame folies voor voedselverpakkingen. Sinds 2009 worden aan alle producten van de zo'n 450 leveranciers hoge kwaliteitseisen gesteld, waar ISO 14001 expliciet deel van uitmaakt. "Het ISO 14001-certificaat geeft ons de garantie dat een bedrijf de milieu-impact voortdurend wil verminderen. Wel geven we onze leveranciers de kans het certificaat te behalen. In elk geval moeten ze aan kunnen tonen dat ze milieuvriendelijk bezig zijn", zegt Simons. "Elk certificaat checken we op scope en inhoud. Vervolgens krijgt de leverancier bezoek van ons of van onze partners. Als we het bedrijf nog niet kennen en ze ook geen certificaat kunnen overleggen, sturen we onze eigen auditor erop af."

Overheid

Met de alertheid van Moonen Packaging zou ook de overheid haar voordeel kunnen doen. Om maar met de

BIBI VETH

Moonen Packaging, leverancier van o.a. bekers, stelt hoge eisen aan de ca. 450 leveranciers. ISO 14001 maakt daar expliciet deel van uit.

deur in huis te vallen: het omstreden tankopslagbedrijf Odfjell heeft ook een ISO 14001-certificaat. Wat is de waarde hiervan dan nog, als een bedrijf de regels voor het onderhoud, beheer en veiligheid van zijn opslagtanks aan zijn laars lapt? Wie het recente rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over Odfjell leest, komt echter tot de conclusie dat juist de ISO 14001-certificering zaken al eerder aan het licht bracht. In 2006 werd door certificeerder Lloyd's al gesignaleerd dat de technische tekortkomingen en het niet aan wetgeving voldoen 'urgente aandachtspunten' voor het bedrijf waren. Alleen had het bevoegd gezag (milieudienst DCMR) geen belangstelling voor het auditrapport. Juist vanwege de tunnelblik: men dacht steevast dat het wel goed zou komen. Op de website van SCCM heeft Odfjell nu de vermelding 'geschorst'. Het bedrijf heeft zijn ISO-certificaat wel al die jaren mogen behouden. Zolang de overheid goedkeuring geeft aan verbeteringen door het bedrijf, hoe beperkt die ook zijn, is er voor de certificatie-instelling geen reden het certificaat in te trekken.

Het roept echter de vraag op of bedrijven met een ISO 14001-certificering betere nalevers van wet- en regelgeving zijn. "Dat is een moeilijke vergelijking, want allereerst kom ik niet bij niet-gecertificeerde bedrijven", stelt auditor Van Alphen nuchter. Zijn collega Veldkamp: "Bedrijven moeten zelf controleren of ze aan de wettelijke eisen voldoen. De eerste keer dat ik een bedrijf bezoek, zie ik dat dit vaak niet actief en gestructureerd gebeurt. Daar hamert de norm wel op. Het is de taak van de auditor daar iets van te zeggen. Onze ervaring is doorsnee dat ISO 14001 bedrijven zelfs aanzet meer te doen dan de wet voorschrijft."

Systeemtoezicht

In het SCCM-onderzoek zegt tweederde van de bedrijven dat toezichthouders gebruik maken van de aanwezigheid van hun milieumanagementsysteem. De bedrijven geven aan het van belang te vinden dat het bevoegd gezag daarin ook het ISO 14001-certificaat

betreft. In de nieuwe stijl van handhaving die systeemtoezicht heet, wordt daarop ingespeeld. Volgens handhaver Ferdinand Haaijer, die bedrijven inspecteert voor de provincie Drenthe en waterschap Reest en Wieden, is certificering geen harde voorwaarde, "maar ik vraag er wel naar. Systeemtoezicht is erop gericht of een bedrijf niet alleen vandaag maar ook op de lange termijn maatregelen treft om overschrijdingen te voorkomen en zelf actie onderneemt als dat toch gebeurt. Bij het aantonen hiervan speelt een gecertificeerd milieumanagementsysteem nadrukkelijk een rol." Bij systeemtoezicht past ook het bijwonen van audits door het bevoegd gezag. "Wij juichen dat toe en in een enkel geval is de overheid bij onze audits aanwezig geweest", zegt auditor Van Alphen. "We willen daarnaast graag weten welke bijzonderheden het bevoegd gezag zelf bij een bedrijf heeft geconstateerd." Toch is het zijn ervaring dat de overheid niet zomaar in staat is audits bij te wonen. "Dat zal zeker met de tijdsdruk te maken hebben", vermoedt hij. Het vrijgeven van auditrapportages is aan het bedrijf, benadrukt Van Alphen, "maar het staat hen natuurlijk vrij om onze auditrapportage bij het gecertificeerde bedrijf op te vragen." Haaijer heeft al een aantal keren met audits meegelopen. "De auditor was de eerste keer erg verbaasd. Veel van mijn collega's doen dat inderdaad niet." Auditrapporten krijgt hij ook te zien. "De bedrijven die voor systeemtoezicht in aanmerking komen, werken hieraan mee. Een auditrapport dat de onderwerpen behandelt waarin ook ik als toezichthouder geïnteresseerd ben, is erg waardevol." Uiteindelijk ligt zo ook zelfinspectie in het verschiet. Als een van de eerste provincies heeft Drenthe aan een eerste bedrijf een digitale checklist beschikbaar gesteld, die bij inspecties wordt gebruikt. "Het bedrijf vinkt zelf af of het aan de wettelijke eisen voldoet. Wij kijken digitaal mee naar wat het bedrijf constateert. Je krijgt zo een goed inzicht in het nalevingsgedrag. Het bedrijf in kwestie gebruikt de checklist zelfs als hulpmiddel voor de komende ISO 14001-certificering."